

Előfizetési ár:
Egész évre 5 K

Megjelen minden hétfőn
reggel 7 orakor

HIRDETÉ. I. Díj egységes árszabása
az érlelő számítottak

Közlemények átvétele csak
feljesszel van megengedve

NAPLÓ

Független hetilap

Szerkesztőség:

VIII., Nagyuvaros-u. 6

Kiadóhivatal:

VII., Dohány-utca 88

TELEFON:

Igazg.: 72-97. Kladdhiv.: 72-3
Szerkesztőség: 72-97

Tekintélycsalók!

Van a magyar közéletnek egy nagy fekélye. hogy feres fejfel felkapaszkodott, tekintélyes állást viselő emberek az állásuknak kijáró tisztelet leple alatt a legádázabb panamákra kaphatók, vagy pedig a magyarságot a külföld előtt sárral piszkítják be. Így tett Kautz, az akadémia volt elnöke. Így tett most Zsilinszky, a volt államtitkár, a magyar király valóságos belső titkos tanácsosa. És egy huron pendülnek velük nemzetiségi igazgatóink, nemzetiségi képviselőink. Hihetetlenül nagygyá nőtt a külföldön az irantunk való ellenszenv. De nem is csoda, amikor most, a huszadik században előáll egy volt államtitkár, egy nagy egyháznak világi fele és felkavarja a felekezeti harcok rég leülepedett iszapját és a sok mocskot, zavaros pocsolját szemébe fröcscsenti a mai modern embernek.

Urak! Legyen már egyszer vége ennek a vad, műveletlen hadakozásnak! Hiszen ma már manlicherrei és gépjegyverrel harcolunk. A mérgezett nyilatokat és nádijsakat már csak a muzeumokban láthatjuk üveg alatt. Ma már nem a korcsma borgőzös odújában döntjük el, hogy „ki a legény!” hanem itt a betűszántáson elvetett magokból nő ki a dus buzakalász. Mit akarnak tehát az ócska, lomtárba való fegyverekkel. Ujak kellene. Erősek, acélozottak s golyó nem járhatja páncélok. És végre legyen egyszer már vége Magyarországon a felekezetek között dúló harcoknak. Hiszen olyan kevesen vagyunk! Itt minden emberre egyenlően szükség van a hazának. És mi minden tehetségünkkel, istenadta minden erőnkkel küzdeni fogunk az ellen a hitvány ellen, aki a mai, soha, már évtizedek óta ilyen csendessé nem vált békét, felekezeti egyetértést megbolygatni merészeli. Ezért vádoljuk Zsilinszkyt, a gyáva békebontót.

Ha valaki okát tudná adni annak, hogy miért klerikális: én tudnám. Véremben boro-meiszent Károly püspök tiszta vére csergedezik. Óseim a keresztes hadjáratok hősei voltak. Familiám minden tagja egyházam nemes, hithű vezérifia volt Szülöm buzgó katolikusok. Jezsuiták is neveltek. Okom, indokom tehát volna elég arra, hogy felemeljem szavam a klerikalizmus védelmére. De nem teszem! Mert én klerikális nem vagyok! Nem voltam és nem is leszek soha! Utálom a fajit és vallási gyűlölködőt. Nekem édes testvérem a zsidó és nem mostoha testvérem a protestáns. És akarom, és valom és hirdetem tollal, tettel, minden erőmmel, hogy Magyarországnak ellensége és hitvány, gaz az, aki itt felekezeti viszályt szít. Itt nem laknak fajták. Itt magyarok laknak. Itt nincsenek elkülönítve vallások szerint az emberek. Kinek mi köze hozzá, hogy én legközelebb Bráhmát imá-

dom, vagy valamelyik polgártársam Mózeset tartja dicsőséges papjának?

Uram! Mi mindnyájan annak az egy istenségnek vagyunk a gyermekei s mindnyájan Éva asszony fiai vagyunk. Ennek az országnak a neve: Magyarország! Itt csak magyarok, vagy nem magyarok lehetünk! Aki magyarnak vallja magát, ám jöjjön hozzánk, testvérünk lesz, de aki nem magyar, azt igyekezzünk szeretettel magyarrá tenni szívből és szóban is. Ebben az országban ne tűrjünk meg izgatottakat, akik a felekezeti villongásokat szítják. Ez nekik kenyérkérdés. Foglalkozás. Zsoldért teszik. Az ilyen izgatottnak a Cunard Line-n a helyük. Ki velük!

Szégyen és gyalázat, hogy ma nekünk tolat kell fognunk és felekezeti kérdéssről kelirunk. Ma, a huszadik században! Igazán megáll a toll a kezünkben, mintha kérdené, mai ember fogja-e, s nem-e a háromszáz évvel ezelőtt elhalt siri tetem szelleme támadt fel. Hihetetlen! És mégis akadnak emberek, sértett hiúságukban duzzogók. Remeték. Üres fejük miatt lebukottak. Letörték. De akik mégis akarnak szerepelni. Akik éjjelenként őriöngenek a betűért. Nevüknek kinyomtatásáért. És akik deliriosus lázukban megragadnak egy lázálmot s az után futnak, mint lidércfény után fut a holdkóros. Összetöri magát, belepusztul, de utjában mégis összeta-possa a sűrű vetéseket. Az ilyen emberek is önkívülten futnak egy cél után, rohannak a vesztükbe; de nem gondolnak azzal, hogy utközben letipornak sok gyöngéd érzelmét, hívő, jámbor lelket feldulnak, s örültté, vaddá, fanatikusává tesznek. Mert a tömeg maga, öszességében buta. A vezetőknak kell okosoknak lenniök. A jó tábornok diadalra viszi seregét, a rossznak emberei elhullanak.

Irjuk és mondjuk tehát, ki kell pusztítani a tekintélycsalók fajtáját, akik megzavarják a jámbor tömeget és vakon rohannak a gaz demagógok után. Ki kell irtani az istóciak minden fajtáját és meg kell tanítani a molnáriánosok, a máramarosi orthodox rabbik, a zsilinszkiek, kautzok, lutzok gyáva szájhösködését.

Dolgozzunk. Készüljünk a nagy gazdasági harcra, mely csatasorba állit benünket Ausztriával és ne vérezzük el testvérharcban egyetlen polgártársunkat sem. A királytól az utolsó rikkancs-gyerekig egyenlőek vagyunk. Követeljünk egyenlőséget, jogot, szabadságot, megélhetést; hirdessük a tiszta demokratság becsületes elveit, de kergessük ki magánlakásunkból azt, aki a mi legmagánabb ügyünkben demagógoskodik, beleavatkozik. Tetteimért a bíróságnak felelek, lelkelem meggyőződéséhez, vallási methódusomhoz ezen a földön egyetlen élő embernek semmi köze sincsen. Legyek bár atheista, vagy bigott, számot adni erről ezen a földön, hozzám

hasonló kétlábbonjáró egyetlen embernek sem tartozom és nem is fogok soha!

És nem is fogom engedni!

Ez az én programom! Ez az én hitem. Ez az én céloim. Becsületes cél! Tiszta! Programm!

Jékei Károly.

Panaszunk van . .

Panaszunk van Boda Dezső főkapitány ur! Borzasztó nagy a panaszunk, de ezuttal a fővárosi közönségre, mely nem veszi észre, hogy Ön már a főkapitány s nem az „En Rudnaya Béla.” Főkapitány Ur! Ha olvassa ezt a rovatot, bizonyára tapasztalhatta, hogy mi bizony senkit sem dicsérünk agyba-főbe. Mi kimondjuk, ami bennünk lakozik, mi még a híres „erős kezű” is be tudjuk mutatni a jó, a bihari oldalról. Pedig haj! akkor beh nagy ellenségei voltunk mi is. Méltán. De most az egyszer kivételt teszünk Önnek főkapitány Ur! Mert olyan eredményét látjuk a munkájának, amely képes most velünk elfeledtetni Önnek kinevezését is. Ön nem volt politikus életében soha. Soha sem toltta magát előtérbe. Az Ön nevét reklámképpen soha sem olvastuk a lapokban. Ön rendőr volt. Önnek el kellett Debrecenbe menni. De ott mutatta meg, hogy Önnek van „tapintata”. És lássa Méltóságos Uram, Ön akkor lett nekünk szimpatikus. És talán akkor lett Andrássy előtt is. De folytassuk. Az Ön végtelen szerény, csendes, igazán előkelő urj megjelenése, beszédje, modora, „tapintata” — mi látjuk! — egészen átalakította a „tapintatáról” híres rendőrséget. Igaz, nehezen ment és megy is még, még vannak sok apró reklám-baklövésék, de mi — hiszszük — ezek majd elmúlnak mind. Szinte hihetetlenül megváltozott a rendőrség modora egész a legutolsó kapunyitogató őrszemig. Mi hallottuk ezt a szót egy konfliktuskocsinak odakiálva kint az utca közepén: „kérem” az utból! Hát főkapitány Uram! ezt az egy szót vártuk mi jámbor hívők, mint régen várták a Messiást, a budapesti rendőr ajkáról. Ezt az egy szót főkapitány Ur: „kérem!” Szinte ujjongani szeretnénk, mint ujjongtunk akkor, amikor bevonult a második „alkotmányos” kormány. Ezt mi elérhetetlennek tartottuk. Jönnie kellett egy Boda Dezsőnek, aki a tisztes, becsületes magánéletét bevigye abba a rideg, komisz „legénylakásba”, és aki a szerény, csendes, igazán előkelő urj modorával, de mindaméltal erős, határozott, szilárd akaratával ki-seprűzte onnan a régi durva „tapintatot”. Fogadja ezért a nagy, szinte nem várt eredményért főkapitány Ur, a Napló panaszkodó közönségének őszinte szívből jövő köszönetét.

Szterényi felosztás

— Szüry bukik felfelé. —

A láncszem így fonódik össze: Szalay Péter postaigazgatót, bárha ezerszer tagadják naponta — óránként is, nyugalomba küldték, mert helyet kellett csinálni Csöke Ferenc miniszteri tanácsosnak, aki az elnöki ügyosztályt vezeti. Csökének azért kell menni, mert valaha főnöke volt Szterényinek, aki most főnöke lett. Persze, hogy kényelmetlen lett Szterényire az egykori titkár.

Csökének ezenfelül még azért is menni kell, mert neki is helyet kell adni valakinek. Ez pedig nem más, mint Szüry János, miniszteri tanácsos, a legfiatalabb tanácsos. Szüryt más, magasabb helyről protezsálták be a kereskedelmi minisztériumba, az iparfejlesztési ügyosztályba. Rosszul jártak vele.

Szüry ugyanis puritán ember volt, amit az mutat, hogy a gödöllői villájára kétszer tüztek ki árverést, holott az iparfejlesztési ügyosztály vezetője. Méltóztatnak érteni?

Egyszer azonban Gombás Izsó pozsonyi ügyvédnek kijelentette, hogy nem szereti az ügyvédek, s őt ne is informálják. Ha a fél jön, annak megtesz minden lehetőt, de az ügyvédek gyomrából nem szereti.

Ez befűtött neki. Azt mondták: antiszemita. Ezért eltávolították. Ugy, hogy felosztatták az iparfejlesztési ügyosztályt, Szüry pedig felfelé bukik, megy a Csöke helyére.

A vasúti szabadjegyeket azonban nem Szüry fogja kiutalványozni, mint elődje, Csöke. Szterényi tartja a kezében a szabadjegyeket, a sárga és zöld jegyeket.

Hja, bánni kell velünk. Legyen szerencsénk!

A fekete november

— Nagy krach Budapesten. —

A bankkارتell nem sikerült, már összeveszték az érdekeltek. Nem lesz belőle semmi. Letört a vállalkozás, mert erkölcsstelen volt. Megmondta a Napló jóelőre.

Ugy is lesz elég baj a pénzpiacon. Az alkotmány párt huzavonája, huzódózása a fuziótól novemberre nagy devalvációt hoz a nyakunkra. Pénzemberek már látják a krachot.

Ez a krach nagyobb lesz, mint a tavalyi. Kihat a jelzáloglevelek külföldön való elhelyezésére s a belföldi jelzálogkölcsonökre. Itt ugyan nem kap kölcsönt emberfia, ha a lelkét is lekötözi az ördögnek, azaz, hogy a bankkارتellnek.

Magyarán bejelentjük a Napló közönségének: novemberben megint nem lesz pénz, ráülnek a bankok a bizonytalan politikai helyzet miatt.

Még csak ez kellett, a fene a kartelljé! Pangani fog tovább az építő-ipar, pangás lesz mindenütt. A nagybirtok még koldusabbá teszi az országot, mert nem kap biztosítékot, hogy amit ő akar, az teljesedik. A jogfosztás. Hát akkor koplaljon az egész ország. Ez magyarul: zsarolás a poigárság zsebére.

Igy állunk. Mi pedig elmondhatjuk szomorúan: Tessék előre beszerezni a pénzt. Vagy miért is van pénz a világon, s ha van, miért nincs?

Most beteljesedik a tőzsdei vicc: a tőzsdén előbb esnek a papírok, s aztán jön a krach, itt pedig, Magyarországon: előbb van a krach, „und dann fallen die Papiere“.

Takáts Mihály

Utálatos szavak, kivetkőztetett istennők, sárba esett csillagok. Jubileum. Negyedszázad. Mindenki jubilál, aki huszonöt évig ült egy széken, ült, ült és ült. Jubilál a semmittevő, a tehetőségtelen.

Hát nem jubilál Takáts Mihály. Ünnepelesen, egyszerűen jelentjük, hogy az egykori kispap, az Operaház magyar disze, huszonöt év óta énekel ezerek gyönyörűségére. A boltozatos, hatalmas székesegyházból mint kis papocskasé tált be a vegyes nyelvű Operába, a kényszerrel fentartott üres, nagy házba. Szemében lelkesedés, ajkán aranyfolyamként ömlő érces hang, amely áhitattal emelkedett, szállott fel a Teremtő Erőhöz. És e hangra besereglettek az emberek a siri épületbe, ahonnan az idegen, romlott szellem, a művésziellenesség sietve menekült. És viték a hangok, a teremtett alakok hírére, dicséretét ennek a művésznek, viszik ma is.

Nagy Főpap! Ki a magyar énekművészet pápája lettél, meleg szívvel üdvözöl téged a Napló. Mondjuk: művészeted ma is fiatal, szízi és tiszta, mint hangod. Énekelj még. Sokáig. Sokáig!

1500 munkás megmérgezése

— Az orvosok mozgalma. —

Ausztriában sikerült törvényhozás után szabályozni a veszedelmes foszfor-ipart. Feltűnő, hogy a szabályozás itt sem radikális, mert nem küszöbölik ki a veszedelmes sárga foszfort, hanem csak óvrendszabályokat fogantatosítanak. Ilyenek: 16 éven alóli gyermekek, terhes nők kizárása a munkából, négyhetenkint váltakozó felcserélése a foszforral foglalkozó munkásoknak. Mindezek nem új dolgok, s akármiféle óvintézkedés kudarcot vall mindaddig, míg a sárgafoszfort egyáltalán ki nem küszöbölik az iparból, amit a gyárosok ellenállása eddig megghusított.

A foszfor káros hatásának megakadályozása a magyar orvosi karnak is sürgős teendői közé tartozik, s a királyi orvosegyesület a kereskedelmi miniszterhez felterjesztést intézett, hogy tiltsa el a sárga foszforok gyufagyárakban való használatát törvénynyel. Magyarországon ez a kérdés (Horvátországot kihagyva) 1500 munkás egészségét érinti, s az orvosegyesület adatai szerint évente 250 munkást mérgezik meg a foszfor. Sovány vizsgálatok ezekre a munkásokra, hogy más iparágak is részt vesznek az emberi élet megrövidítésében s ezért sürgőznünk kell e kérdés napirendre tűzését. Mert ez már második akciója az orvosegyesületnek, első memorandum elintézetlenül hever évek óta a kereskedelmi minisztériumban, ahol, úgy látszik, kutyába sem veszik a munkások életének védelmét. A legtöbb európai állam már behozta a foszfortiltalmat s ha most munkához lát a magyar törvényhozás, a legjobb esetben is évek telnek el, míg a sárga foszfor végleg kiküszöböldik gyufagyárainkból. Addig is a sárga foszfor igen sok munkást fog elnyomorítani, s még évek múlva is lesznek megbetegedett gyufagyári munkások, akiknek állkapcsát a foszfor annyira tönkreteszti, hogy ki kell operálni, s még így is 21—22% a halandóság a betegek között. Átalakításokkal s egyébekkel itt nem lehet célt érni, ezek palliatív segédesszközök.

Az orvosegyesület bizottságot küldött ki a kérdés tanulmányozására. Ez nem elég. A kereskedelmi miniszternek van már elég statisztikai adata a kérdés megoldásához. Világosan áll az orvosegyesület tárgyalásaiból, hogy itt állandó mérgezés történik. Ne féljenek úgy a töke haragjától, vagy az fáj nekik, hogy drágább anyagot kell beszerezni?

A kérdést ébrentartjuk, s meglátjuk, mi fontosabb: a munkás élete, vagy a gyufagyári töke hizlalása munkáshullákkal? Az orvosok felvetették a kérdést, mi állandóan rá fogunk világítani a töke gyufáival öldöklő munkájára. Plátói rendelkezésekkel nem érjük be. Vagy pedig jöjjön Wekerle a gyufamonopóliummal, s ha mérgezés nélkül csinálja, ám legyen drágább, de 250 emberrel évente kevesebb hal meg.

Új napilap

Azt a szenzációs értesítést kapjuk, hogy a kormány támogatása mellett egy nagyobb szabású új napilap megindítását tervezik, amely az elmaradhatatlan politikai rész mellett főképp a közgazdaságot szolgálja. A lap karácsonyra vagy újévre jelenik meg, nagy terjedelemben s felölelné a „Közszállítási Értesítő“ egész anyagát. Célja éppen az volna, hogy a rövid lejáratú pályázati hirdetésekkel ne kelljen a hetenként megjelenő „Közszállítási Értesítő“ megjelenését várni s a hirdetést függőben tartani. Az új lap megindításának híre a kormányban a hivatalos hirdetések kiadását illető álláspontját is sejtetni engedti. Beavattak azt mondják, hogy a kormány a lapok hirdetései zaklatása s az általánosságok alól magát függetleníteni akarja, s ezért határozta el, hogy a belőle mindenféle címeken évente kicsiklandozott horribilis összegek egy részén maga ad ki lapot.

E hírt megerősíteni látszik azon értesülésünk, hogy a „Független Magyarországi“ című napilap, melynek kiadója: Rónai Mór, valamikor Kossuth Ferenc titkára volt, elvesztette szubvencióját és pedig egyszerre, egyik napról a másikra annyira, hogy választ se kapott Kossuthoz irt leveleire. Azóta ellenzéki. Az „Egyetértés“ is készült hogy régi lepedőformáját felvegye s e célra a kormány hozzájárulását kérte. Ridegen elutasították. Ezen akadt meg az átalakulás.

A vidéken még szűkebbmárku a kormány. Egy befolyásos képviselő krajcáros napilapja többszöri kísérlet után se kapott szubvenciót. Szeptember 12-én döntöttek a magyar kir. államvasutaknál a nyomtatványszállítás dolgában, a mely szintén burkolt szubvenció. Itt is leszállították a részesedést s valószínűleg 25.000 korona helyett 15.000 koronával lesznek kénytelenek megelégedni a nagyobb vidéki lapok is, pl. a „Szege di Napló“. Új szállító lett Laszky Armin, a nagyváradi Tisza-párti „Szabadság“ kiadója.

Mindebből azt látjuk, hogy a kormány ellenzékbe akar kergetni egy pár lapot, mert sokalja már a régi híveket. Új támogatója egy van a kormánynak, a klerikális „Magyar Állam“, amely kormánytámogatással ment át Szentkirályi Zoltán 48-as pap-képviselő tulajdonába. Ez az egyetlen lapvásárlás, amit a kormány cselekedett. Most néhányan tul akar adni. A sok a jóból megártott. Ha nincs bent ellenzék, legalább legyen kint — így gondolkozik a kormány.

Téglagyárak egy téglagyár ellen

— Szorul a Bohn-cég. —

A magyar téglá- és cementgyárosok akciót indítanak egy délmagyarországi téglagyár ellen. Ez Bohn Mihály a kinek Nagyikindán, Zombolyán, Szentgotthárdon és B.-Csabán vannak téglagyárai. Legutóbb megvásárolta a budapesti Viktória téglagyárat, de az agyagot nem bírta földolgozni.

Azzal vádolja a „Műszaki Világ“ e gyárat, hogy széleskörű s nagyhangu reklámjál révén az egész ország cserépszállítását igyekszik lekötni a maga számára; s oly nagy befolyást gyakorol a cseréparakra, hogy ezzel az ország összes téglagyárosait állandóan szorongatja s bizonytalanságban tartja. Szakkörökben e gyár anyagát erősen bírálgatják. A fogyasztók ezt nem tudják, s mert elsőrangú cégről van szó, behunyt szemmel fogadják el a gyár cserepeit.

A nagyobb téglagyárak megunták a reklámot s a versenyt, módot kerestek tehát e gyárban a más gyárakban készült cserepek összehasonlítására. Most megismertetik az ország fogyasztóival a vizsgálat eredményét.

A kartell akciója megindult Bohn Mihály ellen, aki erős konkurrenciájával így felbőszítette őket. Ugy látszik, itt nagy harc lesz.

LÓWY JÓZSEF Sirkőraktárában 10 K-tól feljebb remek kivitelű sirkővek rendkívüli nagy választékban kaphatók.
Budapest, II., Fő-utca 88. sz. (Pálffy-tér mellett) saját házában.

Minden e szakmába vago munkák, temetői javítások vételek és aranyozások jutányosan és lelkiismeretesen készítenek.

Zöldi és a költő

Az „irodalmi“ kávéházban vitatkozott egy újságíró a költővel. A versről. Amit a jeles költő írt. De amit az újságíró érthetetlennek mondott.

A vitához bíról kérték föl a fiatalos, termékeny író: Zöldi Mártont. A költő elpanaszolta a vádat, bizakodóan kérte fel Zöldit véleményre s elszavolta a verset, amelyben valamit temetett. Mikor befejezte, így szólt:

— Most intse le ezt a kötekedőt.

Az író meghallgatta az esetet s komolyan kijelentette a reménykedő költőnek:

— Némi jóakarattal csak ugyan nem lehet érteni ezt a verset.

Erre a mondásra aztán kitört a nevetés. Még a költő is nevetett.

Szénbányák magyar kézen

— Wéber Ede nyilatkozata. —

Wéber Ede kecskeméti polgár a kormány figyelmét felhívta arra, hogy igyekezzék a még szabadszénbánya-területeket megszerezni. Ezen tervét hőbortnak minősítették, mire Wéber Ede a következő nyilatkozatot küldte be hozzánk, amelyből okulhat Budapest főváros vezetősége is:

Mindössze ennyi történt. En látva, hogy Erdély hegyei és völgyeiben mily mérhetetlen kiaknázatlan kincs fekszik, ahol pedig a vállalkozás a kincseket feltárta, a vállalatok mind idegen kezében vannak és látva azt, hogy Erdély a magyarság részére földjével, kincseivel és nemzeti ségével még meghódítandó, már régebben egy memorandumban felhívtam a magyar kormányelnök figyelmét, hogy állami beavatkozással is a jogosulatlan bányafoglalásokat szüntesse meg és a bányák kiaknázásából eredő kincseket használja fel Erdély nemzeti ségére és az egész magyar állam szociális kérdésének és különösen a kivándorlás megszüntetésének és a visszavándorlás előmozdításának megoldására. Tapasztalataim és a helyszíni ismeretekre alapított emlékiratom a magyar királyi kormány-nál figyelmet és élénk érdeklődést keltettek.

Amint a magyar kormánnyal ezt megtettem, hasonlóképpen cselekedtem városommal is. Felhívtam a városi vezető emberek figyelmét, hogy jöjjenek és lássanak saját szemekkel, bemutattam nekik az általam feltárt bányákat; alkalmat nyújtottam nekik arra, hogy házammal személyesen érintkezzenek Gelberg Gusztáv zalatnai bányakapitány és dr. sasi Nagy Imre bányabiztos urakkal a feltárt bányák értékességét, széngazdagságát és kiaknázásuk könnyűségét és biztos jövedelmezőségét illetően. Megmutattam nekik, bejártam velük olyan területeket, amelyeket a város ezidőszerint — ha siet ingyen szerezhet meg. Nincs tehát szó bányavásárlásról, nincs szó nagy tőkebefektetésről, hanem csupán arról, hogy fellebbezést a város szerezzen meg ez idő szerint még el nem foglalt bányaterületeket ingyen, míg azokat mások — idegenek, vagy a velünk ellenséges nemzetiségiék meg nem szerzik. Az én ideálom az, ne csak nagy és hosszú szónoklatokkal mentsük a hazát, hanem a nemzeti küzdelmet folytassuk azon irányban, hogy mentsük, ami a miénk és amink veszendőben van. Wéber Ede.

Csuz (rheuma) és köszvény villamos hő- és fényfürdővel való kezelése még oly eseteknél is vezet sikerre, melyek hosszú éveken át minden orvosi kezeléssel dacoltak. E kezelés idegcsatornáknál főleg ischiásnál is bevált és Hönig Izsó dr. villanygyógyító intézetében (Károly-körút 24.) kerül alkalmazásba.

A mi keserveink

I.

Ha írásaiból ruha lenne, királyi köntösben jár. Így kopott ruhában, sápadtan, dideregve megy fel a P. N. kiadóhoz Cholnoky Viktor író. Kint hideg szél fujdogál.

Surányi József ur meleg szobában, bőrkarosszékekben ül, olvassa a sajtó lapját, annak is a hirdetési részét. Az író megszólal, félénken, szemérmesen:

— Előlegért jöttem, kiadó ur.

A megszólított rá se néz az íróra, akinek feje, drága, szomorú feje többet ér millió aratógépnél. Ez a fej termi a gondolat aranykalászeit, Schottoláék aratnak. Ellenben nevetve mutatja egyik hirdetését. Egy palackot tart nyakán szorítva egy kéz. A palack emberalaku, a feje olyan ijedt, mint Kiss Józsefé, mikor pénzt kérnek tőle. Kezei-lábai széjjel csapódnak. Alá van írva: Alkohol-halál.

— Mondja, Cholnoky ur — szól nevetve a kiadó — nem jó volna magának is egy ilyen palack alkohol-halál. Előleg — nincs.

Hideg volt, tél volt.

A tőke kitöltötte kedvét az írón.

Viccelt. Hahaha!

És a ritmus fordult. Surányi ur udvari tanácsos lett. Cholnoky a „Hét“ szerkesztőségében ült és dolgozott „Heti“ bérért. A heti témákat beszéltek meg Kiss Józseffel, aki jubileuma előtt állott. Az agg költő kerülgette a forró kását, azt szerette volna, ha Cholnoky hozza elő Surányi esetét, s ő majd rámondja:

— Igen, irni kell róla.

Am Cholnoky konokul hallgatott. Elősorolta, miről lehetne írni, csak azt nem említette, hogy Surányi, a P. N. kiadója, udvari tanácsos lett. Végre Kiss József megszólalt s nekivágott az esetnek:

— Surányit is üdvözölni kell a „Hét“-ben. Jubileum előtt vagyok.

Cholnoky hallgatott. A keserű pohár feléje nyújtódott.

A költő határozottan, hidegen, metszőn átadta a poharat Cholnokynak:

— És Cholnoky, maga ír róla, sokat és jót. Így lesz.

Igy lett. A keserű poharat kiürítette. Te új mártír, nemes testvér, kisujjadbán több annyiunknál, nem vagyok én ezerszer szerencsés, hogy más a szerkesztőm s más a kiadó? Hát kell nekem Surányi, hát kell nekem Kiss József? Hát nem jól tettem, hogy kikoplaltam?

Hej, ha egyszer felemelnék a fejünket? Ha felemelnék?

Szó sincs róla. Kenyér kell, szörnyű, átkozott kenyér. Csendesen, még meghallják s „csó“ munkaerő van az ajtó előtt.

— Le a fejjel, le a fejjel a hatalmasok előtt.

A ma királyai koldusok előtt alázkodnak. Krisztusi módra. De a koldusok — koldusok. Rossz szaguk. És dicsekedve mondogatják:

— Egy király mosta meg a piszkos lábainkat.

—ő.

Irodalmi esetek

Olasz író, aki magyar. —

Az „Ördög“-öt Amerikában engedély nélkül eladta két magyar Fiskének. A szerző eladta Savagenak. A háborúság odaát nagy az eset fölött.

Mi tudunk egy másik esetet. Erdélyi Zoltán költő összes költeményeit, úgy, ahogy vannak, A-tól Z-ig ellopta egy Amerikába kiment magyar. Lenyomatta az egész költeménykötetet, s ráírta a címlapra: Irta: Széchy Dé-

nes. Senki sem törődött vele. Pedig itt a legszentebb tulajdont lopták el. Nem az előadás jogát. De az „Ördög“ — az már más.

A „Polgár“-ban jó idő óta eleven, friss, ötletes tárcák jelennek meg. Ujak és elűtő hanguk a tucatfecsegésektől. Francesco Maud az írójuk. A múlt héten azt írta ez az olasznak vélt író, hogy a képzelt, elkényeztetett, hipokondriás beteget veréssel gyógyít meg egy orvos. A kezeléssel. Csattant. Ott.

Vasárnap Szini Gyula a „Pesti Napló“-ban szintén meggyógyított egy elégedetlen asszonyt. Bottal. Ugyanaz a poén. A bot csattant. Ott.

Egy tévedés van a dologban. Francesco Maud nem olasz író. Magyar. Itt él Budapesten. És olvas mindent. Jaj!

Spiritiszták

— Jaj, repülnek az asztalok. —

Különös szekta. Tele vannak hittel, babonával, tisztult katolicizmussal. Valóságos új keresztények. És furcsák — nekünk, akik alig hiszünk valamiben. Ők még a szellemekben is hisznek. Velük beszélgetnek, mint mi a kávéházban egymással, társalognak, üzeneteket vesznek tőlük. A szellem beszél, a szellem ír. Akit akarnak, eljön. Meghaltak, kiknek sárguló csontját már rég elporlasztotta az idő. A tegnap meghaltak elmondják, mi van a másvilágban. És, óh, édes naivitás, a szellemnek megengedik, hogy lefényképezzék őket. A gép elé állanak. Oh, kedves szellemek, mily barátságosak.

Hódítanak. Lombroso, az öreg pszichiáter nemrég fényképekkel bizonyította be, hogy vannak szellemek, élnek és jelentkeznek. Luigi Barzini író is spiritiszta. Gabányi Árpád családja is az. Oh, sokan vannak.

Menjünk hát, s nézzünk szemébe a szellemeknek. Először Rohay Béla urra gondolunk, aki államvasuti fogalmazó s nagy spiritiszta. De ne bántuk, megharagszik. Gabányiék estői, szellemidézői már le vannak írva Tóvölgyi Títusz író (nini, még él!) könyvében. Jó vastag könyv. Az első fele igaz, jó. A második fele: csodák sorozata. Ne bántuk őket. Vastag csodák: boldog, ki hiszi.

A Sándor-utca 30. számú ház földalatti pincéjébe megyünk. Kis vendéglő van ott, kívül a napi étlap olcsó árakat mutat. A két szobában diákok, fiatal emberek, a ház lakói, nők, férfiak vegyesen étkeznek. Konyhája egyszerű, jó. Nem ez a neveltségessége a vendéglősnek. Hanem a gazda: Csilling Kálmán. Öreg, magyar ember. Ősz a haja, de fiatalosak a szemei s úgy égnek, mint a lobogó gyertyaláng.

Ő a fő-spiritiszta. Alázatos, buzgó hívő. Elmondja, hogy hitetlen volt ő is, de az ur a helyes utra vezérelte. Szorgalmasan résztvesz a gyűléseken, s emelkedett lélekkel távozik, amikor a szellemekkel kidiskurálta magát. Oly egyszerű dolog az ő szemében, oly meggyőződéssel mondja:

— Hát hogyne volnának szellemek? Vannak. Jók és gonoszok. Ugy, mint emberek.

Könyveket hoz és magyaráz hévvel. Előbb hitet kell szerezni s úgy léphet be az ember a „körbe“. Minden sikerül, ha hívő az ember. Más-ként nem. Ő régi spiritiszta, s hisz. Rendületlenül. Régi hibáit vezekeli. Ha valaki elme gyűlés nélkül, szót se szól.

— Hadd menjen. Bizonyosan én is elblicceltem azelőtt, míg hívő nem lettem, valamit. Most itt a megtorlás.

Egészséges eszű, jókedvű ember. Furcsa. Mégis spiritiszta. Amelyről lekesedéssel, vehemenciával beszél.

JAHR-féle vendéglő

Budapest, V, kerület, Lipót-körút 10. szám.

Tulajdonos: GRACHEK FERENC

(12) Kitűnő magyar konyha. Pompás homoki borok, friss csapolású kőbányai Dréher-sörök. Minden kedden és pénteken halászlé. Nagy éttermek. Estélyekre, vacsorákra társaságok részére külön szobák. Előzékeny kiszolgálás.

A leánya: Csilling Ilonka — a vendégek „Pisti”-nek hívják — elsőrangú médium. Apró termetű, fejlett, alig tizenhat éves, érdekes arcú leány. Olyan, mint egy japáni szobrocska. Parázskezzei tűzben égnek, amikor beszél. Magasabb rendű intelligencia csillan ki szavaiból, kedves, okos, finombeszédű. Neki udvarolnak, neki fizetnek. Ott tanulnak a félszeg fiatalok leánnyal beszélni... Ilyenkor mosolyog. Mulat az eseten, több esze van, mint tíz férfinak.

És ez a lány elsőrangú médium. Aki által a szelemnek értésükre adják, amit ők akarnak, akinek száján keresztül szólnak a tulvilágiak — ha vannak — akinek kezével írnak a jó öreg megboldogultak.

Amikor az ugynevezett „trance” állapotba önkívületbe esik ez a kissé hisztériás, erős leány, csodás dolgokat beszél. Jótettekről, emberszeretetről s miegymásról. Neki megjelenik mindenki, akit akar. Jókait Mór kezeirását — hasonlatos, jó kézírás — írja. Jókait ezt iratta vele: „Örvendek, hogy hazám földjében pihenhetek.” Ő maga nem tud arról, mi történik vele a szellemidézés alatt. Mikor felébred, áhitattal nézi, amit leírtak vele a szellemek.

Óriási magnetikus erő lakozik e kis leányban. Ha autoszugesztíóval ráveti magát, két, apró fehér kezét az asztalra téve felemeli, elmozdítja a métermázsás asztalt. Sétáltatja a levegőben össze-vissza. A szellemeket odaparancsolja az asztalra, s kopogtatás által jelentkeznek. Igen, kopog a nehéz asztal; jelzi: itt vagyok, mit akarsz? Aztán beszélgeti őket, ő, a kis, édes leány, a nagy szellemeket: Jókait, Petőfit, Szilágyit, Heinet, Byront.

Egyszer azonban egy ál, gonosz szellem tévedt be az asztalra s megtagadta a feleletet, ugrott, s összetört mindent. Az asztalt elégették. Azóta fél ettől a szellemtől. Reszket tőle. Embertől nem fél. Bátor leány. De ettől a gonosz, csuf szellemtől retteg. Majd férjhez megy. Akkor lesz, aki megvédi.

A vendéglő csöndes. Ülés van. Egyetlen nem hívó ül a sorban. A jóízű, eredeti író és költő: Farkas Antal. Nevet és fröccsöt iszik. Nem hisz. De azért ő is spiritiszta. Ugy.

—ő.

Pincérvilág

— Pincérek a békéért. —

Három hónap óta tart a háború a pincérek s a kávéosok között. Ezalatt az idő alatt betörték egy csomó ablakot, megverték egy tucat embert, letartóztattak boldogot, boldogtalant, alakultak vörösek és sárgák és színtelenek. Csatakiáltás hangzott fel a kávéházi helyiségből, ahol máskor tányérokat törtek s kanalak csörömpöltek. Azóta hajbakaptak az egész vonalon, s miután jól megtépták egymást, megint csak azt a kérdést intézhetik egymáshoz, hogy: hát miért is ettük meg a békát?

Egész nap talpáló pincérek, kik Kleckernél 16 koronáért napi 16—18 órát dolgoznak, álmosan, kimerült fejjel mondogatják magukban: mi lesz ebből? Most már egymást ütjük, ezelőtt pedig békében voltunk egymással. Mi láttunk egy jelenetet régebből. A nyárról. Az öreg Gellér-hegyről jött lefelé két pincér összelelkezve, egy jött és egy keresztes vitéz. Emberek voltak.

A béke érdekében a mozgalom megindult. Czákó Andort, a „Meteor-kávéház” főpincéret megkérdeztük, mi igaz e hírből. Czákó ur a következőket mondotta:

„A hentesegédek harcba keveredtek a hentesmesterekkel, s akkor szolidaritást vállaltunk velük. Nem szolgáltuk ki a hentesárukat. Ez volt a proletár-becsület. De ez az oka a mai harcnak is. A gazdáink, a kávéosok, már előbb megadtak

nekünk mindent, amit kívántunk, s nem tetszett nekik ez az állásfoglalás, mikor nekünk semmi bajunk se volt velük. Érthető, hogy megtorlásról gondolkodtak.

Egy pár embert szereztek közülünk, hogy megbontsák az egyetértést. Meg is bomlott. Ma kutya-macska barátságban élünk egymással. Nem jól van ez így. Mi már azt kívánjuk, hogy a régi állapotot állítsuk helyre, mert a végén megiszszuk a levét ennek a herce-hurcának. A harc addig jó, míg célja van. Portyázásokra nincs idő és kedv. Mi, igenis, szeretjük egymást. Szeretnünk kell. Közös sors vetett össze bennünket, ismerjük egymás közös baját s azon akarunk munkálkodni, hogy a nyomoruságból kievickéljünk. A békét helyre kell állítani rövid idő alatt, mert a közönség megunja a dolgot s elfordul tőlünk, pedig eddig velünk volt a jóindulatával. Értsenek meg minket: mi egymással, később gazdáinkkal a békét kívánjuk, akarjuk s meg is csináljuk. Mély fájdalommal látom a viszálykodást s azt mondom igaz szívvel: „emberek, testvérek, pincérek, nyujtsunk kezét egymásnak, legyünk egycsok a szeretetben”. Egész nap talpon vagyunk, másokat szolgálunk ki. Egyszer már magunknak is szolgálunk. Ne hagyjuk el a családi fészket. Legyen béke a vonalon s térjünk vissza a régi fészkeinkbe.

Ezt mondja a béke egyik barátja. Jól beszél.

Olcsó utazás

— Csalás vasúti jegyekkel. —

A magyar királyi államvasutak a környéken lakó egyetemi és főiskolai hallgatók részére kedvezményes jegyeket adnak ki. Ezeket arcképpel látják el s oly olcsó az utazás, hogy pld. Vácról 2 korona helyett 40 fillérbe kerül az út.

Hivatalnokok, kiknek nincs vagy van féljegyük, új módját gondolták ki az olcsó utazásnak. Beiratkoznak valamely főiskolába hallgatóknak. Az egyetemre nem lehet, mert rendkívüli hallgató nem kap ilyen kedvezményes jegyet. Ellenben az ipar, kereskedelmi főiskolák hallgatóinak kiadják.

Ezeknél az iskoláknál a tandíj alig valami 6 korona egy félévre. Előképzettséget nem kutatnak. Ide iratkoznak be a vidéken lakó hivatalnokok s így utaznak ötödrész áron a Máv. vonalain.

Erre vezet a budapesti lakásínség. A hivatalnokok a vidékre költöznek s ime, megtalálták a módot az olcsó utazásra.

Budapesti Uzoratórténet

— Elmondja egy katonatiszt. —

Hogyan lett 12 fillérből 3000 korona adósság, arról R. Gyula honvédkapitány a Napló-nak a következő történetet mondta el:

— Három napra jöttem Budapestre, családi ügyben. Dolgaimat elvégeztem, pénzem az utolsó este szerencsésen elköltöttem. Szállodám, vasúti jegyem rendben volt, de egy fillér se maradt a zsebemben.

A Newyork-kávéház előtt éppen azon tanakodtam, hogy kitől kérjek néhány koronát kölcsön, a melylyel reggel hazautazhatom, amikor hirtelen karomba kapaszkodott valaki. Meglepetve hátrafordultam, s egy régi, budapesti színész ismétlését pillantottam meg.

— Rossz ember — szolt tettetett nehezletéssel — meg sem látogatott. Pedig egykor ugyancsak szeretett. Tudja, abban az időben...

Zavartan üdvözöltem kiérdemesült, kancsi szerelmemet, kolozsvári botlásomat, s nem érezve pénzt a zsebemben, tovább akartam állani. Fogta a karomat s húzott.

— Jöjjön no, kísérjen haza, nem látja, hogy adakozó kedvű vagyok. Ülünk hamar a villamosra. Egy fillér se volt a zsebemben, uram, értheti tehát hogy álltam, mint a Sion hegye. Nem mond-

hatom neki, hogy váltson nekem is jegyet, s ha már nővel — a színésznőt is nőnek tekintem, mert katonatiszt és ur vagyok — mondom, nővel megyek, a jegyet mindig én fizetem. Hiányzott tehát 12 fillér, s ez volt a vesztem:

— Jöjjön no!

Erre körülnéztem. Egy szerencsétlen gummitalpas csatangolt az utcán. Intettem, fittyentettem.

— Nem, villamoson akkor sem, hanem kocsin megyünk — szoltam elszántam. A többi rábiztam a sorsra.

A nőnek tetszett az ügy, a régi gavallért látta ismét. Kocsin mentünk a Vámház-körra, barátom lakására. Felmentünk együtt. Lejöttem éjjelután egyedül. Barátom csalódott. A csókért — csókot kapott. Rövid volt neki. Nem adhattam egyebet, neki adtam a szerelmes szívemet.

Felültem a kocsira s elhajtattam a „Meteor” elé, ahol szállásom volt. Kiugrottam s könnyedén, bár drukkolvá szoltam:

— Megtartom magát, jöjjön holnap reggel nyolc órakor.

— Igenis, kapitány ur, szolt a kocsis büszkén s megemelte kalapját. Elhajtott. Én lefeküdtem, bizva a holnapban.

Hajh, reggel előállt az én kocsisom, a kifizetetlen kocsisom. Felültem s hajsoltam ismerőseimet. Sehoh semmi. Délután két óráig 10 koronát hajtottam fel, a kocsiköltség ekkor 24 koronára rugott.

A kocsit megrendeltem négy óra s megebédelttem. Elutazásomról szó se lehetett. Négykor jött a kocsis, felültem s éjjel szalagáltam a legkülönbözőbb zughelyeken. Éjjelután a Jardinban egy uzorás negyven koronát szerzett becsületszóra, de nyolc koronát közvetítési díjban megtartott. A kocsisnak adtam 24 koronát, magamnak megtartottam 10 koronát. Adósságom már ekkor a kocsisnál újból 24 korona volt.

Harmadik nap délelőtt 9-től eset 9-ig kocsiztam. Eredmény nélkül. A Stefánia-uton egy barátommal találkoztam. Az is kocsin volt s pénzét hajsolt. Számlám 44 koronára rugott fel.

Este ugyanaz az uzorás, akit a Szecesszió kávéházból hívott elő egy kis felhajtó, valami bankhivatalnok, akit a Király-kávéházból ismerek, fiatal, simaképpű gyerek, — adott 120 koronát kölcsön. A szállodában fizettem 30 koronát, a provízió volt 20 korona, a kocsisnak fizettem 60 koronát, maradt 8 korona. Ennem is kellett. A kocsistól visszakerétem 10 koronát, maradt 18 korona. Negyedik napon fiakkereztem, pénz sehoh kölcsön a fiakkerezéstől 10 korona. Maradt 28 korona.

Ötödik nap kaptam ugyanazon uzorástól, valami Schriffert nevtől 240 koronát. Ebből levonta a 120 korona becsületszavas kölcsönt, a közvetítő kapott 40 koronát, a pincérnek visszafizettem a két napra kölcsönzött 30 koronát, magamnak megtartottam 10 koronát, negyvenet odaadtam a kocsisomnak. Maradt 10 korona.

És ez így ment napról-napra. Sohasem kaptam annyit, hogy a kocsist kifizethettem volna teljesen. Hatodnap 1000 korona kölcsönért folyamodtam egy nádorutcai szövetkezethez, kezest nem kaptam. Szüleimet jelentettem be kezeseikül. Információra elvettem 50 koronát, ezt egy uzorástól becsületszóra 3 napra vettem fel, aztán újabb 80 koronát. A kocsis mindig várt és várt. Közben lakás, koszt, pincér fizetődött.

Hetednap az 1000 koronát megszavazták, az igazgató 160 koronát kapott, részjegy, beiratás, tagdíjba lement 120 korona, az ügynök kapott 100 koronát, szálloda 60 korona, összesen 440 korona, kapam 560 koronát — elvben. Még pénzt nem láttam, csak levonást. A kölcsönt visszaszavították, pénz nem volt.

Nyolcadik nap három katonatiszttel becsületszóra felvettem 2000 koronát, információra adtam 100 koronát, amit uzorástól vettem fel. A kocsis várt. Ekkor már becsületszóra vettem fel pincértől, hordártól, kocsistól. Amint újabb uzorakölcsönhöz jutottam, ezeket fizettem. Így ment e hó elsejéig. A kocsis várt, a kocsis a bakon vigan fityörészett. Én sirtam s pótoltam a régi kölcsönöket.

Ekkor feljöttek szüleim. Adósságom már 3000 korona volt, ennyire gyűltek a régi uzorakölcsönök. Én feljelentést nem teszek. Szüleim kifizettek mindent s hazamehettem. A kocsis örömtől ragyogó arccal bucsuzott a vasutnál.

— Soha ilyen jó vendéget, kapitány ur!

Tizenkét fillérem hiányzott. Fizettem 3000 koronát. Morált is vár, uram. A morál ez: Kerüld a színésznőt, mert uzorába viszl!

Keller B. Lipót utóda

HELLER JAKAB

Budapest, VIII., Rákóczi-ut 13. szám.

Az őszi idény beálltával ajánlja

dusan felszerelt uri-, fiu- és gyermek-
ruha raktárát megtekintés végett.

== Vétel nem kötelező! ==

Magyar írók

Jób Dánielhez.

Zsarátok szemek, párdúc termet. Ugrásra készen. Nem ugrik.

Nem is fog. Ő mondja. Mily könnyű volna rámondani, hogy hát így nem igaz. De állítja: huszonnyolc évvel, eltöprengve, kiad egy könyvet. Ifjúkor lesz a címe. Ez az utolsó könyve, amely első.

Elofvastam ezt a szomorú jelentést, a születvehalott könyvről s azt kiabáltam nehéz keservekben megfürösztött lelkemben, amit Molnár Ferenc elbeszélései után szoktam: Nem igaz, nem igaz, Dani! Amit írsz, az úgy van. De most hisz minket, bizakodókat, tébolyos fejlel előremondot, hogy gyertek, gyertek, itt fekszik egy csapat magyar író a sárban, kinkeserves haldoklásban, gyertek, fekdjünk le melléjük mi is, akik akarunk valamit. Te egyet sóhajtasz még, nagyot, szépet, mint a halódó párdúc s aztán magad is lefekszel a magyar földön megrokkantak közé.

Hát, kedves Jób Dániel, ne vedd rossz néven, én nem fekszem le. Még fiatal vagyok. Alig harminckilenc éves. Irni akarok. Irni fogok. Nem tudom, mennyit és nem tudom, kinek. Pedig én rólam nem írták még amit Révész Bélára, hogy Krisztusként emelkedik az égbe. Én itt maradok a földön, ameddig, addig. És elmondom, ami mondani valóm van. Et si fructus illabatur orbis!

Dani, ne bolondozz. Láttunk mi már nagyobb törpéket is, mint a maiak. És te? Aki a tollal megvívta sok becsületes harcot: a Nemzeti Színházból kikergetted a gonosz szellemet, a löversenyen a néposztályból kiűzték a totalizatórt. S aki oly fájón szüld az eleven, kedves gondolatokat, mint sivatag vadja a kölykeit.

Nem ez a teendő. Talpra kell itt állni s felkötni a kardot. Menjünk az alvókhoz: ébredjenek a tiszta szándékuak, a nagytermetűek, az elfáradott félistenek. Aztán nézzenek szíjjel a piacon. Ott árulnak a kofák, a fecsegők, a „külföldi” házalók, a franciáskodók, a rothadt-alma kereskedők, a sok nőiró, akik kitergetik fehéreneműiket s logikátlan, kis érzéseikről minduntalan beszámolnak, holott nem egyéb az írásuk, mint jámbor tehénke-bögés. Ott vannak a jól beházasodottak, a szaporán kölykezők, a lovarosok, az atléta (ezektől félni kell, elállják az ajtót), a más területeken sikert találtak, a mazochisták s a féregnyulványként jelentkező utolsó lengyelek, a sima nyelvűek, akik egy rénes forintot se érnek. Takarodjanak már a pokolba. Nincs mit keresniük a virágos réteken, legelészzenek másutt. Eleget zabáltak már.

Nem jaiszó kell ide, hanem ököl. Hogy íásák Franklinék, Athenaeumék, Singer és Wolfnerék, hogy élni akarunk mi is. És nekünk van jogunk az élethez, nem a sivár agyvelejeüknek, a vegyészeknek, a meseházalóknak, a kisiparosoknak. Mi és mi tudunk és akarunk. Akarunk. Vakon, halálosan. A hogy a költő mondja: „Minden szépet, vakot, halálosat így szerettek!”

Ki ellenünk? Annak lábára lépünk, szakállába markolunk s belekötünk az arcába. Hát kiáltunk el a régi Jézus-Máriát!

És ha Ambrus Zoltán nem áll csatarendünk élére, ha Rákosi Jenő megelégette a velünk való bajlódást, vezessen bennünket a kemény elszántság: a hatalmas folyam, amely keresztülvág a kis gátakon.

Hasztalan itt a gyávaskodás, az elégedetlenség. Be kell kiáltanunk az irodalomba: Nézők voltunk mostanáig. Részt akarunk venni a játékokban. Szegényen bár, s ha kell, éhezve is helyet szorítunk magunknak. Rád illik, igen rólam mondta Ignotus:

„Gyémánt van a fejében s arany az ajkán!” És leszerelsz?

A sok üres, sárfejtű fecsegő közt csak kapunk egy kis helyet, Jób Dani! Mi nem dadogunk, mi tudunk beszélni. Mondunk is valamit. Szüli, szép álmokat, emberi történeteket. Nekünk nincsenek „fogalmaink”. Mi úgy látjuk az életet, ahogyan van. Nem kunkorítjuk lefelé, ami felfelé nő. Nem vagyunk törpített fák műkertészei. A kunkorítók.

Riadót fuvok. Én, ivadéka a kuruc hajdúnak, akit összeapítottak a császári zsoldosok a malom kerékei között. Én bemegyek a malomba, Dani, én, a sorstól letaposott, megrugdalt, megpofozott. Jaj annak, aki utamba áll. Akibe én beleharapok, az meghal. Te, aki a próza Ady Endréjének ígérte, te eszűgedsz? Nincs igazad. Céda leányként ne ajánlkozzunk fel, ott vannak erre a célra a cének. De bírokra kell kelni a disznófejű nagyurakkal. Így mondta egy öreg költő.

Munkára, munkára!
Szégyen reájuk, kik leülnek az utba
Árny alá pihenni.
Az idő gyorsan fut s elhagyja azokat,
Aki nem akarunk véle tovább menni.
Vagy te is Vajda Jánossal tartasz:
Itt már hiába az átok és imádság,
Én már csak a kánköcsöt lesem.
Én nem lesem. Már megvesztem a kintől, a
várákozástól. Így akadtam a Schöpfung Al-

dárra, Légrády Imrére, Farkas Pálra. Majd ráakadok én még a Singer—Wolfner-párra is, és Franklinra.

Köteted jelenik meg. Mit busulsz? Nekem nem sikerült. Ma is várnak rám. Türelem, jövök. Virasztok hisztériás éjszakákon s lesem a csillagot. Éhes vagyok, nagyon éhes. Hosszunapomnak nem szakad vége. Pedig ezer mese, tizezer annyi szándék van az átalvetőmben. Regény és miegymás. A kolostor, a zárda, a kisváros, elvetett tervek és posthumus gyerekek. Roskadozom, jaj, alig bírom már. Az ajtók zártak. Berugni, Dani, berugni! De ki nem váltani a bárcát. Nem és nem! Vagy úgy, vagy sehogy.

Itt van példának Szász Zoltán, aki 10 évig hordta a keresztet, apostoli szegénységben. A többi sajtóirodába ment. Ő állt és akart. Sikerült.

Szeretettel üzenek: Pesti futárt küldök érte, Dani, — gyere velem tőköt aprítani.

(Fekete erdőben most beszélgetnek a magyar tölgyek egymással. Valamikor közéjük esett néhány fenyőmag. A haszontalan fenyők felnőttek nagyhamar s elszívták tőlük a nedvet, elvették a világságot, a levegőt s irtják, sorvasztják a magyar tölgyeket, Pán isten lakóházait. A fenyők nem beszélnek. Ránőnek a tölgyekre s megfojtják őket alatosan, gyilkosan.) Szüts Dezső.

Dr. Hönig Izsó

Villanygyógyító- és Röntgen-Intézete.

Elektromágneses gyógyítás

magyar fesszültségű áram, kék fénykezelés, villamos fényfürdők és az összes egyéb villamos gyógy módok

Budapest, IV., Károly-körút 24. sz., I. em. lift.

Telefonszám 102-39

Bevált gyógy mód minden idült bajnál, különösen:

Általános idegesség.	Köszvény és csusz (Reuma).
Álmosság. Fejfájás.	Izületi és csontbeteg.
Hűdés (Farallás).	Székrekedés. Daganatok.
Ger. novoláris vadás (Tabes.)	Anyasorra bajok (elhízás).
Ireglédalma (Ischias.)	Bőrbajok, bőrvizke eg (lupus).
Szívelégtelenség.	Hajhullás, kopaszág.
Véredény meszesedés.	Szörletelés nőknél az arcon.
Gyomor-bélbajok.	Aranyeres osomók.

Rendelés d. e. 8-11-ig, d. n. 2-6-ig. Kivánatra prospektus.

Emberbaráti intézményeink

A lencsházak.

A múlt század 80-as éveiben Olaszország nagy városaiban bizonyos nyugtalanság volt észlelhető. A carabinieri vadra lestek. Mindenkinek volt valami félténi, takarni valója. A rendőrség minden nap kemény razziaikat tartott. Behatoltak több ízben magánlakásokba is, ahol valamit sejtettek. Ezek a megfigyelések azon feljegyzések alapján történtek, melyeket néhány emberbarát névtelenül intézett Crispi ott olasz miniszterelnökhöz, a módfelett elhárpódzott gyermekgyilkosságok megakadályozása tárgyában. — Ezek a levelek arról is szóltak, hogy a gyermekgyilkosságok elkövetőit szigorúan büntetni kell, tekintet nélkül az illető társadalmi állására. Mert nemcsak az ugynevezett megésett leányok tüntették el szegényüket, hanem a jobbmodu patricius-családok is igyekeztek menekülni csecsemőiktől. Az egygyermek-rendszer divattá lett.

Az olasz népet a börtöntől való félelem sem riasztotta vissza a gyermekgyilkosságtól. A velencei lagúnák felett apró meggyilkolt csecsemők árnyai lebegtek! A gondolatokban ülő szerelmes benszülöttek vagy idegenek nem egyszer rémülten menekültek a vízből felbukkanó gyermekhulláktól. A laguna kivirágzott! — mondták ilyenkor Velencében. Így írta meg ezt akkoriban a Corriera de la Sera egyik számában.

A társadalom is igyekszik kivenni részét a gyermekmentés nehéz munkájában. Így alakultak meg az első lencsházak Nápolyban és Velencében. A rendszer ugyan nem vált be, de azért fenntartották és még ma is fennáll az olasz lencsház forgatható bölcsőivel.

A megésett vagy gyermekétől szabadulni kívánó nő a nap vagy az éj bármely szakában szinte észrevehetetlenül dobta a bölcsőbe csecsemőjét s aztán egy gombot megnyomva, távozhatótt. A lencsház gondjaiba vette a gyermeket, felnevelte és nem kereste, ki volt a szülő. Ha a szülő később ki akarta gyermekét venni a lencsházból, igazolni kellett személynazonosságát ami nagyon nehezen ment. Be kellett bizonyítani, hogy övé a gyermek. Bemondani az időt, az órát és néha a percet is, amikor a csecsemőt a forgó bölcsőbe tette s ha ezek a körülmények tisztáztattak, az addig felmerült táppénzek és kladások megtérítése ellenében kapta ki a szülő gyermekét. Ezek miatt a nehézségek miatt aztán a szegényebb szülő vagy nem, vagy igen ritka esetben reklamáta gyermekét s így a gyermek az anyjára, az anya pedig a gyermekre nézve teljesen elveszett. Az így felnőtt lencs-gyermekek nem érzéven a szülői szeretet melegét, a társadalomban sem találták meg helyüket. Így született meg Olaszország brigantagiója.

Magyarországon ebben az időben még nem volt lencs-kérdés. Az elhagyott vagy kitétt gyermekek elpusztultak, mert el kellett nekik pusztulni, s mert — mint a moralisták mondják — nem volt létjogosultságuk.

A múlt század kilencvenes éveiben néhány emberbarát — élükön Lukács György v. b. t. tanácsossal — kezdett foglalkozni a lencs-ügygyel. Nagy és széles tapasztalatra volt szükség, amivel akkortájt csak egy ember birt, a nagytudású dr. Szalárdi Mór, az állami gyermekmenhelyek ezidőszerű igazgató főorvosa. Dr. Szalárdi már kórházi orvos korában foglalkozott a lencs-ügygyel. Tanulmányozta a külföldi ilyenmü intézeteket s tapasztalatairól egyik orvosi szaklapban hosszabb tanulmányt is írt. Mint kórházi orvosnak bő alkalma volt megfigyeléseket tenni. A szülönöket, kik a kórházból távoztak, nyilvántartásba vette, s ha ismét szülésre jelentkeztek, sondírozta hogy hova lett az első gyermek. Nyomozott, puhatolt s rájött, hogy a főváros környékén egyes tápanyák mesterségesen üzik az angyalcsinálást, ami akkoriban igen jövedelmező üzletnek bizonyult. Dr. Szalárdi vasmarokkal ütött közéjük. Többeket feljelentett a bíróságnál. Ekkor írta meg híres cikkét a budapesti angyalcsinálókrol, azok üzelméről, mely hírlapi cikknek sok elfogatás és letartóztatás lett a vége. De az angyalcsinálók napja leáldozott! Tudományos munkái széles körben keltettek érdeklődést s különösen azok figyelmét ragadta meg, kik az ügygyel őszintén és szeretettel foglalkoztak. Így született meg az első magyar lencsház, mely akkortájt az Aradi-utcában volt. Mint kuriózum említésre méltó, hogy az első napi budget 6 fillér volt, amelyen két zsemlet vásároltak egy betévedt szegény gyermeknek. A lencsházat fenntartó egyesület a Fehér-Kereszt jelében indulván meg, ezt a címet később is megtartotta. Tagjai voltak: dr. Lukács György, dr. Szalárdi Mór, dr. Tabódy József, dr. Bánóczy József és Alexander Bernát. Mementónak írtuk ide ezeket a nagy neveket az utókor okulására.

A Fehér-Kereszt-egyesület szakított a régi, s különösen az olasz rendszerrel, melynek legnagyobb hibája az volt, hogy az anya elszakadván gyermekétől, maga nem szoptathatta, s ennek következtében a lencsek 80%-a 7 éves kor elérté előtt elpusztult. A Saxleth-rendszer nem vált be. A Fehér-Kereszt-egyesület tehát okulva az elmondottakon, egy külön, ezidőszerűt is egyedül álló rendszert állapított meg, azt t. i., hogy a felvett lencseket anyjukkal együtt adta ki falura dalkaságba és ezért, vagyis az anya és gyermekéért fizetett havonta 18 koronát a tápanyának, míg ha a lencs egyedül adatott ki, csak 14 koronát fizetett érte. Hogy mily nagy befolyása van a gyermek életére annak, hogy az anya maga szoptassa ki csecsemőjét, azt csak szakemberek tudják kellőképp mérlegelni. Dr. Szalárdinak ez a rendszere fényesen bevált, mert a lencsek halálozási %-a nálunk Magyarországon átlag 40—45, ami páratlanul áll az egész kontinensen.

Ezt látván a vidék, ahol szintén voltak az ügynek buggó apostolai, megindult a mozgalom mindenfelé, lencsházak létesítésére. Első volt ezek között a békésgyulai, ahol dr. Lukács György az akkori békésmegyei főispán és anyagi jószágú neje: báró Perényi Madoly vették kezükbe az ügyet. Az első alapítványt dr. Márky János és neje tették.

1899-ik év elején már megalakítva látjuk a békésmegyei Fehér-Kereszt-egyesületet, mely csakhamar házat vesz, felszereli s már október havában apró gyermekek gögicselésére hirdeti egy nagy emberbaráti eszmének a megtestesülését. A következő évben ebben a lencsházban 400 gyermeket ápolt az egyesület, ami anyagi erejét ki is merítette. Ekkor került szóba egy bizottsági ülésen az a kérdés, hogy miképpen lehetne az egyesület fenntartását kellőképp biztosítani, mert a taggyűjtés abban az időben igen nehézkesen ment. A jelenlét tagok közül felállott egy igen csinos uriaszony, s megkérdezte mennyi hiányzik a budgetből. Néhány ezer korona volt az egész. Kivette a tárcáját s leolvasta az összeget s hozzátette: „Nous non pas le temps d'attendre”. Az uriaszony dr. Márkyné volt.

1900-ik évben már a vidék nagyobb városaiban is megalakultak a Fehér-Kereszt-egyesület fiókjai. Így Temesvárott, Debrecenben, Nagyvárdon, Kassán, Kolozsvárt, stb., összesen 18 helyen.

A bellgyi kormányzat a Fehér-Kereszt-egyesület üdvös és hasznos működését látva, érdeklődni kezdett az ügy iránt, s Széll Ignác államtitkár személyesen is meglátogatta az intézetet. Itt folytak le azok a por parlek, melyek később az egész intézményt a bellgyi kormányzat kezébe juttatták. Az egyesület a többmillió év budgetet nem tudta előteremteni, állami segélyt kért, amit csak úgy kapott meg, hogy az összes alapítványokat, készpénzt és ingatlanokat az állam tulajdonába bocsájtotta. Ma már az összes lencsházak az állam tulajdonában és annak kezelése alatt állanak, évi budgetje 4.000.000 korona, ápoltjai száma évente átlag 25.000 elhagyott gyermek. sz. gy.

Fővárosi Orleum. Az új számok fényesen beváltak. Miss Philadelphia elefántja, az idomítás meglepő csodája. Kosta a csavarfejű ember megdöbbenően figyel. Aalbach, mint idegenvezető, Baumann, mint Taral kacagatók. A nyolc amerikai táncosfiu elragadó. A többi számok is mind elsőrendűek. Nem csoda, ha minden este zsufoit a nézőtér. Ilyen szep-temberi műsor még nem volt Budapester

MAX FALK

A nagy Sólyom elrepült a végtelenbe. Kis verebek csiripelnek róla. Tollát egy se bírja. Mi tisztelettel gondolunk nagy Halottunkra

a Napló.

— Eltűnt festőművész. Pálly a Károly festőművésszel, Pálly Celesztin öccsével, aki értékes festményeivel több kiállításon méltó feltűnést keltett, két hét óta eltűnt újpesti lakásáról családja nagy aggodással keresi az eltűntet, akit a Balaton környékén látták legutóbb autójában. Hova lehetett, miért tűnt el nem tudják.

— Falk Miksa hagyatékáról ezideig nem gondoskodtak. A hagyatékban értékes levelek, kéziratok, okmányok vannak, amelyeknek egy része a Nemzeti Múzeum részére elsőrangú kérdés. Ha magántulajdonba kerülnek, el is vesznek a közre. Egész helyes volna a Nemzeti Múzeum indítványa, ki azoknak sürgős megszerzését javasolja a nemzeti művelődés érdekében. A kérdést napirenden tartjuk, hogy el ne kallódjanak az értékes iratok.

— Munkások a bucsusok ellen. Vasárnap reggel négy munkás kinos botrányt idézett elő a Rókus kórház előtt. A Rókus kórház kápolnájából egy 30 fős vidéki bucsus csapat indul el. A munkások élén álltak a bucsusoknak, bántalmazták és szidalmazták őket. Több rendőr érkezett oda, akik a garázdálkodó munkásokat a IV. kerületi kapitányságra előállították. Megállapították, hogy az illetők Nagy Albert napszám, Nagy István kocsis, Nagy Lajos és Gál Ferencz boltiszolgák. Kellő igazolás után elbocsájtották őket az eljárás folyik ellenük.

Bécsi versenyek.

Ötödik nap, vasárnap, szeptember 13.

I. Maidenrennen der Zweijährigen. 1. Jurgis (Krogzil), 2. Avelinc, 3. Bellerophon. Tot. 10:28, 20:30, 29, 76.

II. Verkaufrennen. 1. Ovidius (Taral), 2. Ténasszony, 3. Peugeot. Tot. 10:48, 20:39, 64, 89.

III. Staatspreis. 1. Kármentő (Szente), 2. Flapdoodle, 3. King Ronald. Tot. 10:10.

IV. Graf Nikolaus Esterházy-Memorial. 1. Töff (Miles), 2. Bruhus, 3. Stixenstein. Tot. 10:33, 20:41, 77.

V. Halb-Handicap. 1. Francesco (Janek), 2. Galette, 3. Temcraire. Tot. 10:66, 20:46, 49, 56.

VI. September-Steep-chase. 1. Off (Slinn), 2. Juhar, 3. Fairhair. Tot. 10:47, 20:54, 48.

VII. Verkaufrennen der Zweijährigen. 1. Fokos (Hönig), 2. Boncompagno, 3. Grasshopper. Tot. 10:34, 20:28, 34, 29.

Szocialisták és bucsusok.

Tegnap délután több helyen kerültek egymással összeütközésbe a szocialisták és a bucsus hívek. Az összeütközés több helyen oly heves volt, hogy a rendőrségnek kellett közbelépnie és többrendbeli gyalogos és lovas csapatokra volt szükség, hogy megfékezhesék a nagyobb verekedést. Az Andrásy-uton át jöttek a bucsusok a városrész felől, hogy a bazilikába menjenek ájtatosságaik befejezésére. Az ut mentén mindkét oldalon nagy néptömeg gyűlt össze, a kiknek legnagyobb része a szocialisták-ból került ki. A rendőrség tartva az összeütközésektől, igen nagy készültséggel vonult ki Sajó Sándor rendőrtanácsos vezetésével. A mint a bucsusok a Bajza-utcahoz értek, mind sűrűben hangzott fel a kiabálás a tömegből:

— Gonosz csuhások! Népcsalók! Kiabáltak a tömegből, míg a bucsusok tovább haladva, buzgó énekelték vallásos énekeiket. A rendőrség több helyen beleavatkozott a kiabálók dolgába és szét oszlatták az összegyűlt tömegeket. Bruck József 16 éves szilcseség és Maierohn Izák 20 éves szobafestőseggel kövekkel és sárral dobálták meg a papokat vívó kocsikat. Ezeket a rendőrség letartóztatta. A köröndnél azután tényleges összeütközés történt a bucsusok és a szocialisták között. Felhangzott a Marsaille. A gyűjtő dallam induló olyan lázba hozta a szocialistákat, hogy áttörve a kordonon a bucsus-seregeknek nekimentek és ütlegelni kezdték azokat. A rendőrség szétverte a veredőket. Ezután meg több helyen összeütközött a két csoport, a rendőrség sűrűn akadt dolga. Nagyon sokan kerültek be a kapitányságokra és száznál jóval több a letartóztatottak száma. A verekedésben nagyon sokan meg is sebesültek. Többek közt Temere Ferenc karánsebesi esperes-plébános is, akit egy kövel fejbe dobáltak és a mentők költözték be vérző sebeit. A mentőknek rendkívül sok dolguk akadt. Sok sérült sebeit költözték be a különböző kórházakban is. A letartóztatottak számát nem lehetett még megállapítani, mert egész éjjel folyt a zavargások. A rendőrség teljes számban készenlétben állott az összes rendőrszervezetekkel együtt.

Utazás a föld körül

— Világjáró tengerész. —

Hősünk, Nemes (Neumann) Ede folytatja világkörüli utjának leírását a Naplóban.

II. Világtengereken.

Délamerikából Hullba érkeztem, abba a városba, ahol a híres affér történt. A hulli eset, amely diplomáciai beavatkozásra adott alkalmat. Innen Londonba vitorláztam, ahol a Metropól Hospitalban, mint műszerkezelő dolgoztam. Vérem azonban tovább haltott. Majd Southamptonba, innen pedig Cardiffba (Déli Wales) utaztam. Itt a Wilhelmina német hajóra segédülzelenek fogadtak fel. Ugy hívtak, hogy „trimmer”. A Wilhelmina azelőtt háromszor merült el. Egyszer Gibraltárnál, majd Barridocknál, utóbb pedig Newport előtt, de mindig oly szerencsésen, hogy kiemelték mindhárom ízben.

Első utunk a hajón Alexandriába vitt. Szenet szállítottunk. Tizenhat nap helyett 42 napig utaztunk. A biscayai öbölből visszavontatták hajónkat Plymouthba, mert a gép felmondta a szolgálatot. Egy heti javítás után tovább mentünk. Érintettük Gibraltárt. Algiert, míg végre beszaladtunk az alexandriai kikötőbe, ahol kiraktuk a szenet s széjjel néztünk.

Innen Konstantinápoly felé vitt utunk, ahol parancsot kaptunk, hogy menjünk Szulinába, innen Brailába s Galacha rakományért. Már az egyiptomi utamat tüzelő ettem, elődöm beteg volt s helyét én foglaltam el. A pokol hasonlíthat a hajótüzeléshez, ahol egész nap, egész éjjel félméztelenül áll az ember a forró gép előtt s tüzel, hogy majd beleőrül.

Romániából Hamburgba vittük a rakományt. Azaz, hogy vittük volna. Cuxhaven előtt, körülbelül 150 tengeri mérföldnyire szerencsétlenség érte a hajót. Egy német vitorlás hajó, a „Peter Rickmess” belénk szaladt. Egy matróz kivételével, aki a nagy zűrzavarban elveszett, mind megmenekültünk. Enn őrségen voltam az összeütközés pillanatában. A lőkés nekilödt a kazának. Csapot-papot otthagytam felrohantunk a fedélzetre, beugráltunk a mentőcsónakba. Ott ültek már a kapitány, a gépész és az első kormányos. Tudniillik ők voltak a tulajdonosai a hajónak. En csak tíz óra tájban tértem magamhoz a Hamburg—Amerikai társaság személyszállító hajóján, amely éppen Hamburg felé ment. Ott halottam, hogy reggel 7 óra tájban szedtek föl bennünket a tengerből.

Ennek a hajónak sorsa meg volt pecsételve. A másodkormányos mindig emlegette, hogy rossz vége lesz a hajónak. Ami be is következett. A hamburgi tengerészbiróság a kapitányt egy évre, az első kormányost örökre megfosztotta rangjától.

A hajótörés után a S. S. Penealin angol hajóval Konstantinápolyba, innen Nicolajewbe (Oroszországba) mentünk. Itt láttuk, hogy az orosz katonák cipőket és ruhákat árulnak s így szereznek pénzt. Az erkölcs alacsony fokon áll.

Egy irlandi tüzelő megtréfálta a csendőroket. Ugyanis az orosz kikötőkben, ha hajó érkezik, egy csendőrtiszt felolvassa mindenkinek a nevét s tudakozódik, nincs-e orosz a hajón. Mikor ennek vége volt, az irlandi orosz szoltárokat enekelt (jóllehet az angol-ir nehezen tanul idegen nyelvet). Két óra múlva elvitték a tüzelőt, azon hiszemben, hogy orosz. Persze kapitányunk a konzulátus utján kiszabadította, de megbüntette 20 shillingre.

Nicolajewből Angolországba. Azután a St. Grogwald hajón Genovába, innen Görögországba, s vissza Angliába. Majd a S. S. Dunerigen a Középtengerre, a tengerészek paradicsomába.

A következő hajóval, amely az Orient Pacific volt, Londonból körülutaztuk Indiát, ahol rövid ideig Bombayban voltunk. Innen Ceylon felé folytattuk utunkat, aztán Colomeába, majd Calcuttába, le Sumátra felé, Singapore, Hongkong, Shanghai, Jokohama japán kikötőket érintettük, majd délnek mentünk. Kapitányunk, egy jó öreg bácsi, utközben sárgaságban meghalt. Siria: a tenger.

Ausztráliába érkezünk. Sidneyben és Melbourneban időztünk egy darabig, majd a Jöreménység fokát körülhajózva, visszatértünk Londonba.

De itt se maradtam soká. Egy hajón Algierba mentem s ott láttam az arab kivégzést, egy reggel, 4 órakor, az arab negyedben. Oránban két német katonát szöktettünk el az idegen légióból s magunkkal hoztuk Angliába.

Egy ut a balti flottával Wladivostok zászlóhajójához fejezte be a tengereken való kóborlásaimat. Még mindig nem volt elég a sós vízből. Tovább hajtott a vágyam.

Kérdés: Miért választották a Lipótvárosi asszonyok házi szállítójukul a Gutwillig és Dick céget?

Felelet: Mert Gutwillig és Dick.

Vasuti szerencsétlenség a fővárosban

Vasárnap délután 2 óra után vasuti összeütközés történt a keleti pályaudvar közvetlen közelében.

A kassai 1501. számú gyorsvonat, amelynek 1 óra 50 perckor kellett volna beérkeznie a keleti pályaudvarra, 30 percnyi késéssel érkezett meg. Mikor a vonat a külső Kerepesi-uton a 11 és 12-ik vasúti szelvényen áthaladt a gyorsvonat vezetője észrevette, hogy ugyanazon a sín páron egy másik vonat is halad, még pedig a 312. számú tolató vonat. A tolató vonat mozdonyvezetője szintén észrevette a közeledő veszedelmet, mindketten fékeztek is, de a szerencsétlenséget már nem lehetett kikerülni.

A mozdonyok egymásnak mentek és a következő pillanatban az összeütközés zaját is túlhaladta a megrémült utasok segélykiáltása és sikoltozása. A tolató vonat egy podgyáskocsiból és 2 harmadosztályú személyszállító kocsiból állott. Az összeütközés után a podgyáskocsi tengelyével ég felé fordulva a mozdony tetejére torlódott, az utána következő harmadosztályú kocsit a podgyáskocsi hátsó részére került, a harmadik kocsinak semmi baja sem történt.

A tolató vonat kocsijaiban nem tartózkodott senki sem. A gyorsvonat podgyáskocsijának első része teljesen összezúzódt, a második része keresztbe került a sinekre, míg egy másik üres kocsit a sinekről kiugorva felfordult és szintén a sinekre esett. A többi kocsit, amelyek mindegyike zsúfolva volt utasokkal, a sineken maradt. A mozdonyok egymásba furódiak.

A gyorsvonat mozdonyvezetője: Zádory Bertalan, a tolató mozdonyt Billa József vezette. Az összeütközés következtében a következők sérültek meg.

Súlyosan sérültek:

Zala Mór főkalauz (gyorsvonat) L. Kovács jános 30 éves fűtő (tolatón) Kindl Nándor 42 éves és Hajdu Márton postaszolga. Könnyebbensérült: Balla József 35 éves mozdonyvezető a tolatóvonaton, Kutas Imre 45 éves postaalkalmazott és Muhai József 40 éves postai alkalmazott.

Egy ismeretlen pap, akit a helyszínen egy utas orvos részesített első segélyben. Sérülése könnyű. A súlyosan sérülteket a kivonult mentők lakásukra vitték. A könnyen sérültek a helyszínről eltávolították. A vizsgálat folyik, hogy kit terhel a felelősség a szerencsétlenségért.

Budapesti Erkölcsök.

Frimm diplomája.

Jogászörökben élénk disputa tárgyát képezi az az ítélet, melyet egyik járásbíró hozott a múlt héten egy becsületsértési ügyben. Valakit bepöröltek azért, mert egyik ismerőséről azt állította, hogy Frimmól, a hülyék érdemes igazgatójától kapott diplomát. Sőt hozzátette, hogy Frimm urat sem tartja lelkiismeretes embernek, ha ilyen egyént oklevéllel lát el.

Mindez persze a tréfa hangján volt mondva. Nevetett is rajta mindenki, csak az nem, akire vonatkozott. Annyira nem nevetett, hogy a járásbíró elé vitte a dolgot.

A tárgyalás során a bepanaszolt tréfamester így védekezett:

— Nagyságos járásbíró ur! Való, hogy mondtam azt, amit inkrimálnak. A forma maga is mutatja, hogy tréfaképp mondtam. Én soha sem merném komoly alakban felülbírálni Frimm ur nevelési rendszerét s jóformán azt se tudom, ad-e oklevelet, vagy nem. Azt hiszem, nem ad.

De az mellékes, tisztelt bíróság! Még az is mellékes, vajon tréfából vagy komolyan mondtam. Mindkét esetben távol áll a becsületsértés jogi fogalmától. A hülyeség soha sem lehet diffamáló senkire. A hülyeség, mint azt az élet bizonyítja, senkit sem szolgált ki a közmegegyezésnek és a hülyeségért senkit porbevonni nem lehet.

En, tekintetes bíróság, ismertem logika-tanárokat, akik hülyék voltak. Ösmertem pályadíjjal kitüntetett művészeket, írókat, szerkesztőket, kiadókat, akiket mindenki hülyéknek ösmert.

És hülyeségük nemcsak hogy nem akadályozta meg karrierjüket, de a közbecsülést sem terelte el személyükről.

Általában a hülyeség a legproblematikusabb dolog a világon. Nem tudja senki, hol kezdődik és

hol végződik. Ugy vagyunk vele, mint magával az emberi étellel. A legbizonytalanabb dolog.

És ebben a bizonytalanságban van az egyetlen vigasztaló elem. Milyen boldogtalan lenne az ember, ha matematikai pontossággal tudná, mikor végződik az élete.

Igy vagyunk a hülyeséggel. Milyen borzasztó lenne, ha matematikai bizonyossággal tudnánk, milyen hülyék vagyunk. De nem tudjuk. És így minden hülyének módjában áll magát okosnak tartani. Ez történik rendszeren. És helyesen történik így. A panaszos ur meg van győződve, hogy nem hülye. Én nem vagyok meggyőződve róla. Még arról sem, vajon én nem vagyok-e hülye. Ez az egyetlen különbség közöttünk. Egyéb mondani valóm nincs.

A bíró felmentette a vádlottat, elfogadva a védelem indokait és ítélettel mondotta ki, hogy a hülyeség, még ha Frimm maga bizonyítja is, nem sértő senkire.

Közéletünk számos szereplője kétségtelenül előismeréssel fogja honorálni a salomoni ítéletet, mely nemcsak bölcs, de

Liberalis.

Mesék

Értékelés.

Albisy Katalin ismert író, Biharpuspökiben tanítónő. Állandóan a nép között él, vele érintkezik, ellár a falusi mulatságokba. A múlt héten történt vele a következő eset:

Egyik öreg paraszt beszélget Albisyyal s erősen szemügyre veszi a tanítónő nyakában lógó arany medaillont, amelyben az író egyik ismert író arcképét őrzi. Az öreg végre megkérdi:

— Osztán mennyibe került ez a medaillon?

— Nyolcvan forintba — válaszolt Albisy.

Az öreg paraszt megcsóválta a fejét s így szólt:

— Olybá vegye nagyságos kisasszony, mintha egy borjút cipelne a nyakában. (T. i. a borjú ára is 80 forint.)

A tőzsdéről.

Egyik ügynök: Nagyon sajnálom, nem teljesíthetem kívánságodat. Én sohse irok alá váltót.

A másik (csodálkozva): Hát akkor miből élsz?

Egyik: Naponta föl váltok egy tizkoronást.

A Chikágóból.

A kis leány folyton hallja, amint a szülei a szakácsné szidják: „Már megint itt volt a szeretője”. „Persze, a szerető miatt elromlott a hus.” Egy napon kimegy a konyhába s ott találja egyedül a szakácsné szeretőjét, amint vár. A kis leány illetlenül közli vele:

— Szerető ur kérem, a szakácsné nincs itthon.

Grüner Jaques a rendőrségen.

Orfeum-direktor. Kérem, fogalmazó ur, a primadonnám tegnap éjjel egy urral elment a helyiségből s ma nem jelentkezett sem az orfeumban, sem a lakásán. Sok ékszer volt rajta, aranylánc a derekán, bizonyosan valami baj érte.

Rendőrfogalmazó: Amint én a kisasszonyt ismerem, ha többet nem, de kevesebbet semmiesetre sem visz haza.

Pesti gyermekek.

Honka (Tinihez): Tegnap keresztelték meg a kis hugomat.

Tini: Milyen nevet kapott?

Honka: Éva.

Tini (meggyőződéssel): Olyan rossz-hírű nőről hogy nevezhették el szegény kiskisikét?

A Trenk-vendéglő előtt.

Részeg jogász (kilépvén a vendéglőből, füttyent az arra kószáló kocsisnak): Harmincadik szám. Mehetünk. Az utca neve majd eszembe jut menetközben.

A Tisza Kálmán-téren.

Vevő: Hiszen ennek a frakknak hiányzik az egyik szárnya. Hogy adhatja ezt el?

Kereskedő: Adok hozzá egy pár ócska kalucsnit is.

A szerkesztőségben.

Munkatárs (fordítás közben): Három láb magas... Azt írja egyik lap. Milyen magas lehet az?

Szerkesztő (megmutatja).

Munkatárs: Hát én hány láb lehetek?

Szerkesztő: Amint érzem, legalább nyolcvan.

Cirkuszélet

Abból az alkalomból, hogy a városligeti cirkuszban Beketow Mátyás cirkuszigazgató oly nagy sikereket ért el, nem lesz érdektelen elmondani egyet-mást a cirkuszban működő artistákról — a cirkusz színészeiről.

Az artista nem hangoztatja büszkén, hogy ő mit tud, nem kérkedik művészetével, mint a rossz színész, sőt nem is nevezi művészetnek azt, amit ő csinál. Egyszerűen „munkának”, „dolognak” hívja a működését. Pedig művész, a legnagyobb művész: az élni tudás művésze.

Nem a jó élet, nem a megélhetés, hanem az életbenmaradás művésze. Tessék csak megnézni a Beketow-cirkuszban azt a három életmegvető biciklistát, a Staig's-csoportot. Meghül az emberben a vér, ha látja, amint ez a három fiatalember a szédületesen örült gyorsasággal forgó lapon kerékpároznak.

Mennyi józanság, mennyi bátorság és milyen nagy biztonság szükséges ahhoz, hogy egy önfeléd pillanatban el ne fordítsa egy kicsit a kereket valamelyik vagy egy század másodpercre meg ne álljon a lábuk. Abban a pillanatban a halál fia mind a három. A pokoli gyorsasággal forgó kerék ugyanazon pillanatban vágja ki mindig mindegyiket, ha a legkisebb hibát követi el bármelyikük is és ez a kivágás, a biztos halál.

Hát nem művészet ezeknek az életbenmaradás? És még igen sok olyan mutatvány van a cirkuszban, amelynek előadásánál nem az életével játszik, hanem a halálával kacérkodik az artista. Mi sem természetesebb, minthogy ezeknek az életükkel játszó embereknek, a legjózanabbnak, a legkomolyabbnak kell lenniük.

Az artisták társasága a leghétszorosabb. Egymással való érintkezésben udvariasak, illetudók, a családi életük pedig mintaszerű. A napjuk munkával telik el, reggeltől — késő délutánig próbálnak, este játszanak.

KÖZGAZDASÁG

Betegsegélyző választások

Miért nyaral Szerényi szeptemberben? A nyáron nem csinált semmit, látogatta főnökét itt is, ott is, de nyaralni csak akkor ment el, amikor tőle az ügyesség, a ravaszság ezt így követelte meg. Szóval, amikor színt kellett volna vallania.

A betegsegélyző-pénztári választások képezték azt a nagyfontosságú okot, amely a mi igen ügyes államtitkárunkat kényszerítette egy kis afrikai tanulmányra. Természetesen nem az ottani betegpénztárakat és nem az egyiptomi, marokkói, kongói stb ipartörvényeket tanulmányozza.

A betegsegélyző-igazgatók választása azonban olyan veszedelmes kérdés, amely elől jó volt Afrikába menekülni. Előre látható volt, hogy igazgatóknak oly egyének lesznek megválasztva, akik semmiféle tekintetben sem felelnek meg a szabályzatban előírt követelményeknek. Ezt pedig legjobban Szerényi ur tudta. De nagy érdeke kívánta meg, hogy ő úgy adhassa be a világnak legalább látszóképp a dolgot, hogy ő semmiről sem tud, hogy ő nem folyt bele semmibe sem. A jó szociálista munkások ugyanis megválasztották Grossmann és Sarkadi elvtársait, akik egy cseppet sem végeztek jogot, meg azután sok más kelleik hiányzanak a zsiros állásukhoz. Megválasztásukat megakadályozni nem lehetett, de mad megsemmisíteni lehet. Ezért jó volt elutazni. Ő nem látott, nem tud semmit. Ő jó barátja a szociálistáknak, azért nem akadályozta meg elvtársaik megválasztását; de jó embere kíván lenni az iparosoknak is, mert majd meg fogja semmisíteni azt. Így senki sem haragudhat.

Ámbár most a jó direktorium azon dolgozik, hogy a szolgálati szabályzatot még az államtitkár távollétében megoperálják és kitörlik belőle a jogi képzettséget s más efféle bolondságokat. Ha azután ezt sikerül keresztülvinni, akkor szegény Szerényi még attól a kellemetlenségtől is megmenekül, hogy meg kelljen semmisíteni a már nem „elvtárs” urak direktori választását.

Bokányi elvtárs a pozsonyi betegsegélyző igazgatója lett. Természetesen mindhárom elvtárs ezzel megszűnik a szociálista pártnak tagja lenni. Mindhárman már le is köszöntek a pártban elfoglalt ösz-

szes állásokról. Mi ebből is láthatjuk, hogy nem tekintik pünkösdi direktorságnak megválasztásukat. Kíváncsi azonban mindenki arra, hogy a szociálista párt mit szól ehhez? Hát a vezérség bizony nem ér fel egy zsiros igazgatói állással! (Z.)

Felelős szerkesztő:

Jékei Károly

Laptulajdonos és a kiadóhivatal igazgatója:

Erdész Zsigmond

Népélelmezés. Szarvasbors porköltnek és savanyu-husnak kilója 40-66 krajczér.

Vadászati idény megkezdődött, összes vadnemek kaphatók

ARANYOSI ANDRAS vadaskereskedésében

Vámház-körut 2. szám alatt.

Telefon 85-94.

Szt.-Lukácsfürdő-gyógyfürdő

Téli és nyári fürdőkura. Prospektus ingyen.

KRISTÁLY-

forrás-ásványvíz étvágyat javít, gyomorrontást megakadályoz.

József-körut 8 szám alatt

SIMPLOM

megnyilt!

József-körut 8 szám alatt

megnyilt!

Pulzer György

Gyógyforrás-Szálloda

Budán, Lukácsfürdővel szemben.

Naponta Ifj. BANDA MARCI hangversenyez.

Gellért (Cartenfeld) Mór

Budapest, III., (Ó-Buda) Lajos-utca 98.

Mindennemű sirkövek raktára valódi márvány, cienit és granitból.

Temető-munkák és javítások legjobban és legolcsóbban eszik-8 to nek. (27)

BÖR

és talp legjobb gyártmányok ezüpfelső-részek

saját készítmény, óriási választékban, dacára a nagy drágulásnak, rendkívül olcsó árban kaphatók

Gyöngy Sándor börgyári raktárában Budapest, III., Tavasz-utca 1. szám.

Elismerő oklevél el kitüntetve 1904-ben. Kepes árjegyzék ingyen.

1908. szeptember 10-én megtartott pályázaton az ígért órát Török Ferenc (VIII., Népszínház-u. 45.) újságárusító nyerte el.

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDEMAR IREB igazgató. VI., Nagymező-u. 17.

Új fellépések.

Kosta

a csavarfejű ember.

LOS MARAVILLAS

spanyol hölgy-kvartett.

MISS PHILADELPHIA

Fopay nevű csodálatosza idomítot elefántjával és 14 attrakció.

— Az előadás kezdete 8 óraker. —
A télikeriban reggeli 8 óráig 70 és 80 SLB. csiganyonok-
ra kedvezményes.

MAGYAR KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

BUDAPEST, V., VÁCI-KÖRÚT 32.

Részvénytőke: . . . 20 millió korona.
Tartalékok: . . . 7 1/2 millió korona.

Takarékbetétekre

4 1/2 % kamatot fizet.

Pfeffermann János

kőfaragó-mester

Budapest, III. ker., Vörösvári-u. 135.

(a temető mellett)

Nagy sírkő-raktár.

Valódi svéd granit és syonit, magyar, szilvia és olasz márványok nagy választékban. Sírkövek javítás és beuk aranyozása a temetőben legolcsóbban eszközöltetik. E szakmában 36 évi működés. Elvállal mindenféle építkezési kőfaragó munkát jutányosan és teljesen költségvetéssel kezéségesen szolgál. (4)

HÓDOSI A.

Aréna-kávéházában

(Aréna-ut és Damjani h-utca sarkán)
minden este hírvés s

Toll Testvérek teljes z-nekarral hangvé-senyveznek

JARDIN de PARIS

TELEFON 15-10 (PÁRISI KERT) TELEFON 15-10
Erzsébeti királyné-ut és Hermina-ut sarkán.

Budapest legelőkelőbb és legfényesebb nyári műutója
Medgyaszay Vilma
vendéglátónő

MELLA MARS, CARLI NAGEL-MULLER, CONSTANCÉ ZINNER, CARL CHRISTOFF FRITZ GRÜNBAUM, LASZKY A. BÉLA.

Valamennyien teljesen új műsorral
— Az előadás kezdete 9 óraker. —
Jegyek előre váltásra: Zipp- & Köhlgutl Andrassy-ut 4.
Fesztiválfizetés 5 óraker.

STEINHARDT MULATO

Telefon 84-23. Rákóczi-ut 63. Telefon 84-23

Megnyílik kedden szept. 1-én.

Az ördög helyettese
Parodia. Irta: Taussig Ottó.

Másfél teleség
bohózat. Irta: Ginger és Taussig.

Torony Fennel György és Dózsa Steinhardt Géza L. Femm d'Or Dentier Erna, B. essel and Spiessl, va am'ia az gosa művészek részvételével. Irta: Ösv. Koni József.
Jegyek: 9-12-ig és 8-9-1 R kőczy-ut 63-3. Ösv. Koni József-
társaságban Andrássy-ut 49.

BLUMLAJOS

kőfaragó és sírkő-ereskedő
magyar művészek által tervezett
modern sírmlékek raktára

Budapest, VII., Köztémelő ut 4. szám.

Márvány, granit- és syonit sírmlékek egyszerűbb és díszesebb kivitelben kaphatók, eladás nagyban és kicsinyben. Elvállal: építkezési-, szobrászati és mindennemű egyéb kőfaragó-munkát, nagyobbszabású sírboltok, sírszobrok, szentszobrok, falburkolatok, emléktáblák készítését, valamint helybéli és vidéki temetőben sírmlék javítások, sírfeliratok vésetés aranyozását.

A budapesti villamos városi vasut r-t. igazgatósága mély megilletődéssel tudatja, hogy evék hoszszu során at volt nagyérdemű elnöke

dr. Falk Miksa ur

t. hó 10-én elhalálozott. A megboldogultnak kiváló része volt társaságunk megalapítása és tevérvárosztatása körül és hervadhatatlan érdemeit társaságunk ténete örökíti meg minden időkre.

Emlékét igaz szeretettel és hálás kegyelettel fogjuk megőrizni.

Putzer György

kerthelyi-seg. b. n. V., Váci-körut 14. — Ma és minden este

Ralogh Károly

telje z-nekara hangvé-senyvez.

Világra szóló magyar találmány!!

(szabadalmi igénye 6437. védjegye 17.823. sz. a. beajátstomozva.)

A természettudomány legújabb vívmánya folytán a haj, szakál, bajuszszálak magvát képező anyagnak felfedezése alapján készítve A „Hajvédő Samsonid”
a ha hui ast m-g-zünteti.
A „Hajtermő és növesztő Samsonid” néhány heti használat után az utasítás betartása mellett a legőregebb egyen teljesen kopasz fején is

a haj te mesét előidézi
a ritka és rövid hajzatot pedig dus-sürdvé teszi és igen

rosszura megnöveszti.
Ugyanaz a hatása a bajusz- és szakállra nézve is.

Jó eredményről a teltaláló kezességedik. Ara a tead-ivül becses h-ím-gyvakat tartalmazó „Hajtermelő és hajnövesztő Samsonid”-nak, kenecs vagy folyadék (hajszesz) alakjában 20 kor na. A „Hajvédő Samsonid” ára 10 kor na.

Kapható postai uton, valamint viszonteladók részére kizárólag a feltalálónál és egyedüli készítőnél: Dr. Hollósy Istvánnál, Budapest, VII., Székvetség-utca 28/b. ahonnt levelebeli megrendelésre helybeliek részére a Samsonid küldöncdíj felszámítása nélkül házhoz szállítatik. Helybeliek részére kapható még a következő gyógyszertárakban: Dévai Szőlősy J. L. Krisztina-körut 119, János V. II., Fő-ut 27., Jarmay Gy. IV., Papnövelde-utca 2., Bulkányi L. IV., Deák Ferenc-ter 4., Nagy Kristóf patika, Pollátsák B. V., Dorottya-utca 13., Török S. VI., Andrassy-ut, Opera, L. dányi L. VI., Andrassy-ut 55., Török I. VII., Király-utca 12., Dr. Egger L. VII., Váci-körut 17., Gross F. VII., Rákóczi-ut 12., Falk R. VII., Rákóczi-ter 12., Dr. Rosenberg S. VIII., József-körut 2., Sz. mus y Gy. VIII., Rákóczi-ut 25., Magyar Korona, Kálvin-ter. Piló L. VIII., Mátyás-ter Fekete A. IX., Ferenc-körut 22., Fácny A. X., Jászberenyi-ut 7. s minden nagyobb gyógyszerárban és drogeriában, valamint a budapesti fedrák raktárszöve kezelésében. VII., Cengery-utca 5., ahol a források a világra szóló találmány használatára a kalmazása tárgyában levélbeli értesítéssel értesítik.
Hogy ezen va eba- csod- szer a hal természet e o dozi meg a legőregebb egyenet teljesen kopasz fején is, álljon itt a következő elismerő-levél:

Tekintetes dr. Hollósy István urnak, Bpest. Ezelőtt harminc évvel, igen süti hajamat egy asványvízi fürdő hoszszabb használatára folytán teljesen elv-sztemtem pár hét alatt. Most év végen jutottam hozzá az Ön által feltalált hajtermőhöz A Ha termo és növesztő Samsonid” használatára folytán ma már 43 centiméter hoszsu gesztenyebarna és vastag hajfonatom van s rem-lem, hogy 7- éves korom dacára visszanyerem egy métr-nél hosz- b- du hajamat.
Budapest, 1908 július 10.
Istváneffel Ösv. Klein Henrikné.

A fenti levélben foglalt tények valóságát és az aláírás hitelességét mi alubottak, kik a 7- éves s nálunk lakó utasszonyt évtizedek óta ismerjük, igazoljuk.
Budapest, 1908 július 12.
Ösv. Beiznerne. Fesch Ber a, Fesch L-öt, (VII., Izabella-utca 23. sz. a.) MÁV. tisztv.

HIRDETMEÉNY.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a Magyar Kir. Szabadalmazott Osztályosorsjáték (XXII. sorsjáték) 6 osztályának huzásai f. évi szeptember hó 22 től október hó 22 ig tartanak meg, még ped a következő napokon:

szeptember 22, 23, 24, 25, 28, 29, 30, október 2, 3, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 15, 16, 19, 22-én.

A huzások mindig délelőtt fél 9 óraker kezdődnek és a magyar királyi elenörző hatóság és királyi közjegyző jelenlétében nyilvánosan történnek a M. Kir. Szab. Osztályosorsjáték huzás-termeiben. A sorsjegyeknek a 6 osztályra való megújítása a járékterv szerint, minden igény különbeni elvesztésének terhe alatt 1908. évi szeptember hó 15-ig. eszközöndő.

Budapest, 1908. évi szeptember hó 6-án. Magyar Királyi Szabadalmazott Osztályosorsjáték Igazgatósága. Lalkacs. Huzay.